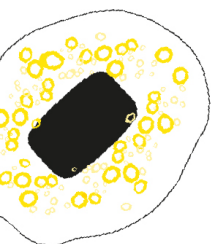

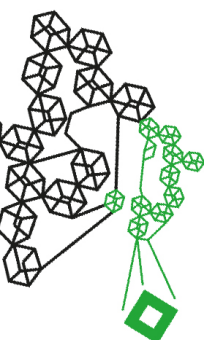
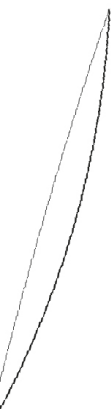
UNIVERSITY OF TWENTE.

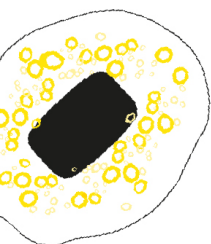

COMMISSIE WETENSCHAPPELIJKE INTEGRITEIT

Jaarverslag

Januari 2023 t/m augustus 2024

COLOFON

JAARVERSLAG COMMISSIE WETENSCHAPPELJKE INTEGRITEIT (CWI)

CLASSIFICATIE: OPENBAAR

KENMERK

CWI.2024.038

BETROKKEN DIENST

Strategy & Policy

DATUM

November 2024

E-MAIL

cwi@utwente.nl

POSTADRES

Postbus 217

7500 AE Enschede

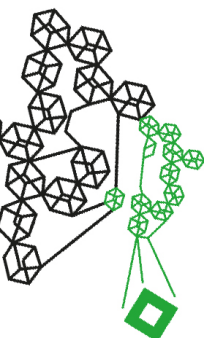
WEBSITE

www.utwente.nl/en/service-portal/research-support/procedures-facilities/scientific-integrity

COPYRIGHT

© Universiteit Twente, Nederland.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Universiteit Twente.

Ten geleide

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit (hierna: de CWI/de commissie) adviseert het College van Bestuur (hierna ook: het CvB) ten aanzien van klachten over vermoedens van schending van de wetenschappelijke integriteit door (voormalige) werknemers van de Universiteit Twente. Jaarlijks stelt de commissie een verslag op van haar werkzaamheden. Dit verslag is openbaar en wordt gepubliceerd op de [CWI-website](#).

1. Jaarlijkse rapportage

Volgens de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit van de UT (hierna: de klachtenregeling) legt de CWI over haar werkzaamheden achteraf verantwoording af aan het CvB in een rapportage ten behoeve van het jaarverslag van de universiteit. Na vaststelling wordt het verslag gepubliceerd. De vertrouwenspersonen Wetenschappelijke Integriteit voor klagers en beklaagden stellen (separaat) een geanonimiseerd jaarrapport over hun activiteiten op. Deze wordt slechts gedeeld met het College van Bestuur en de leden van de commissie, om te bespreken tijdens de jaarvergadering en lering uit te trekken. Aspecten uit die rapportages kunnen op hoofdlijnen worden beschreven in dit jaarverslag. De CWI, de betrokken portefeuillehouder van het CvB en de vertrouwenspersonen voor Wetenschappelijke Integriteit komen minstens één keer per jaar bijeen in een jaarvergadering om de CWI-casuïstiek, de jaarrapporten van de vertrouwenspersonen en mogelijke verbeterpunten te bespreken. Die bijeenkomst heeft op 19 september 2024 plaatsgevonden. Dit verslag bevat op hoofdlijnen de onderwerpen die zijn besproken tijdens die bijeenkomst.

2. Samenstelling CWI

De samenstelling van de CWI is als volgt:

- prof.mr.dr. M.A. (Michiel) Heldeweg, optredend als voorzitter
- prof.dr.ir. L. (Leon) Lefferts, lid en per 1 mei 2023 optredend als vicevoorzitter
- em.prof.dr.ir. P. (Piet) Bergveld, lid
- prof.dr.ir. G.J. (Geert) Heijenk, lid
- prof.dr. A. (Armagan) Kocer, lid
- prof.dr.ir. E. (Edwin) Zondervan, lid
- em.prof.dr. J.M. (Jules) Pieters, lid, per augustus 2024 gestopt.

De ambtelijk secretaris van de commissie is J. (Jessica) Greven, LLB. De commissie en ambtelijk secretaris worden in praktische zaken ondersteund door H. (Hèla) van Rijssen- Klaczynski, LLB. Het secretariaat is (ook) te bereiken via cwi@utwente.nl.

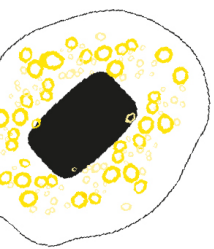
De vertrouwenspersonen voor klagers zijn em.prof.dr.ir. O.A.M. (Olaf) Fisscher (wiens benoeming per medio mei 2024 is beëindigd) en em.prof.dr. J.C.T. Eijkel. De vertrouwenspersoon voor de beklaagde is prof.dr.ir. A. (Alfred) Stein.

3. Werkwijze CWI

Deze paragraaf omschrijft de werkwijze van de CWI. Aandachtspunten en leerpunten uit voorgaande jaren zijn reeds in de werkwijze en de procedure verwerkt.

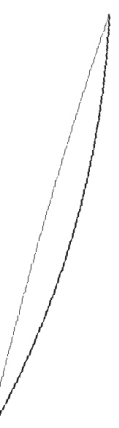
Ontvangen klacht

In geval van een vermoeden van schending van de wetenschappelijke integriteit kan een klacht worden ingediend bij de CWI. Een klacht wordt doorgaans ingediend bij de CWI via de secretaris, hoewel een klacht ook kan worden ingediend bij de CWI via het CvB, waarna de klacht wordt doorgezeten naar de secretaris. Zodra een klacht wordt ingediend bij de CWI, vindt contact plaats tussen de secretaris en de indiener – oftewel klager – om te beoordelen of de CWI-klachtenprocedure geschikt is. De persoon die in de klacht als beklaagde wordt genoemd wordt op de hoogte gebracht van ontvangst van de klacht, evenals het CvB en de decaan van de faculteit waar de persoon werkzaam is. Zowel klager als beklaagde wordt onder andere verwezen naar de betreffende vertrouwenspersoon, de beschikbaarheid van de ombudspersoon en de geldende regels

en procedures conform de klachtenregeling. Tegenover klager en beklagde wordt, mede naar aanleiding van jaarverslag 2022, benadrukt dat het indienen van een klacht bij de CWI leidt tot een formele klachtenprocedure, met een bestuurlijke eindconclusie, waarbij de indiener optreedt als 'klager'.

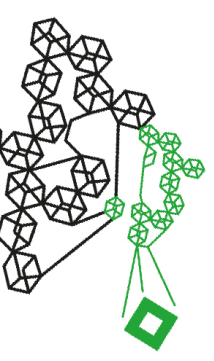
Samenstelling en onafhankelijkheid

Elke ontvangen klacht wordt vervolgens naar aanleiding van jaarverslag 2022 anoniem en, zoals eerder, vertrouwelijk door de secretaris met de voorzitter of de vicevoorzitter (laatstgenoemde, sinds mei 2023, indien de voorzitter zich institutioneel te dicht bij het onderwerp van of partijen bij de klacht bevindt – conform verzoek van de Universiteitsraad) doorgenomen om te kunnen beoordelen wat de samenstelling van de behandelende ad hoc commissie kan zijn. Deze ad hoc commissie wordt gevormd uit ten minste drie leden, waaronder de voorzitter of vicevoorzitter van de CWI, conform de klachtenregeling. De commissie wordt samengesteld uit CWI leden die hun rol in de afhandeling van de klacht onpartijdig en onafhankelijk kunnen vervullen. Conform de klachtenregeling art. 5 komen leden van de commissie die op enigerlei wijze zijn betrokken bij de personen of feiten waarop de klacht betrekking heeft, niet in aanmerking voor de behandeling van de betreffende klacht. Dit geldt ook voor de voorzitter, in dat geval treedt de vicevoorzitter op. In uitzonderlijke gevallen betekent dit dat externe leden moeten worden benoemd. In jaarverslag 2022 werd benadrukt dat het criterium dat een lid per definitie niet van dezelfde faculteit mag zijn als waarin klager en/of beklagde werkzaam is of was, niet absoluut is. Cruciaal is wel dat het lid ontegenzeggelijk feitelijk onafhankelijk en onpartijdig is. Naar aanleiding van jaarverslag 2022 wordt de samenstelling van de behandelende commissie gemeld bij de klager, beklagde en het CvB met de mededeling dat zij daartegen bezwaren kunnen uiten.

Beoordeling en advies

Deze ad hoc commissie beoordeelt allereerst of de klacht ontvankelijk is. Is de klacht niet-ontvankelijk, dan kan de commissie de klacht niet inhoudelijk behandelen en zal de commissie het College van Bestuur daarvan op de hoogte brengen. Is de klacht ontvankelijk, dan zal de commissie de klacht inhoudelijk beoordelen.

Als onderdeel van de inhoudelijke beoordeling worden partijen, tenzij voor de commissie evident onnodig, gehoord tijdens een hoorzitting en gaat de commissie na welke nadere informatie noodzakelijk is om een goed oordeel over de klacht te kunnen geven. Uiteindelijk stelt de commissie een advies op, dat ter controle op eventuele feitelijke onjuistheden wordt voorgelegd aan de klager en de beklagde. Overtuigende correcties worden verwerkt in het definitieve advies, waarna het definitieve advies wordt voorgelegd aan het College van Bestuur. De secretaris licht het advies nader toe aan de rector en het CvB. Het College van Bestuur neemt uiteindelijk een beslissing over de ingediende klacht, waarna door partijen een procedure kan worden geïnitieerd bij het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI). Indien het LOWI is verzocht advies te geven, dient het CvB op te treden als 'partij' en het advies af te wachten alvorens door het CvB een definitief besluit kan worden genomen in de betreffende klacht.

Correspondentie

De secretaris van de CWI verzorgt de correspondentie met de commissie, met alle betrokken partijen en met het College van Bestuur. De secretaris verzorgt ook namens het College van Bestuur de correspondentie met het LOWI. Alle correspondentie is vertrouwelijk en wordt ook als zodanig behandeld en gearchiveerd. In processen van bestuurlijke afhandeling binnen de Universiteit wordt daar ook als zodanig mee omgegaan.

4. Klachten

In de periode die deze rapportage beslaat heeft de CWI in drie klachten (één in 2023, twee in 2024) adviezen uitgebracht. Omdat deze klachten nog niet zijn afgerond, kan daarover in dit jaarverslag nog niet worden gerapporteerd. Alle klachten die inhoudelijk in behandeling zijn genomen worden

na afhandeling geanonimiseerd gepubliceerd op [de website van UNL](#). Op de [UT-pagina](#) van de CWI staan samenvattingen van de klachten.

Klachten zijn doorgaans gerelateerd aan onderwerpen als intellectueel eigendom, financiering, contracten, uitgevers, niet-wetenschappelijke belangen, nevenfuncties en het in geding zijn van de reputatie van de wetenschap. Regelmatig betreffen klachten complexe vraagstukken met een lange voorgeschiedenis, soms gepaard gaand met spanningen betreffende ethische opvattingen of in relatie tot een arbeidsconflict, waardoor het onderling vertrouwen tussen partijen kan zijn geschaad. Niet alle meldingen die worden gedaan bij de vertrouwenspersoon voor klagers leiden tot een klacht. Uit casuïstiek, al dan niet een formele klacht, valt het volgende te melden:

- het belang van de Graduate School. Net als in eerdere jaren is ook in jaarvergadering 23-24 benadrukt dat, gezien de hiërarchische positie van de promovendus, het belangrijk is dat de promovendus voldoende wordt ondersteund. Er bestaat een verplichte cursus Wetenschappelijke Integriteit voor externe promovendi. Daarbij zal worden onderzocht of ook de functie van de CWI en de bijbehorende procedure voldoende wordt benoemd.
- de problematiek van promovendi lijkt soms vergelijkbaar met masterstudenten en hun begeleiders tijdens afstudeeropdracht vooral wat betreft de vraag wanneer het onderzoek 'klaar' is (zoals vanwege tijdigheid versus bereikte resultaten). Hier lopen ook examencommissies wel eens tegenaan.
- zakelijke belangen en de vermenging publiek-privaat spelen in het wetenschappelijk onderzoek een steeds grotere rol – met bijgevolg spanningen tussen betrokken belangen.
- er is goede afstemming tussen actoren uit 'de UT-Hulpstructuur'.
- slechts enkele meldingen die worden gedaan bij de vertrouwenspersoon voor klagers leiden tot een daadwerkelijke klacht.

5. Leerpunten

Deze paragraaf bevat een overzicht van specifieke aandachtspunten, verbeterpunten en leerpunten naar aanleiding van casuïstiek of processen over de periode januari 2023 - augustus 2024.

a. Informele afhandeling

Veel meldingen die worden gedaan bij de vertrouwenspersoon voor klagers blijken te kunnen worden opgelost zonder dat een formele klachtenprocedure hoeft te worden gestart. Dit werd reeds geconcludeerd in jaarverslag 2021. Dit past in het beeld dat de UT voor ogen heeft (benoemd in jaarverslag 2022 en benadrukt in de klachtenregeling per 2023), namelijk het informeel afvangen van kwesties die niet voor de CWI ter beoordeling zijn, waarvoor een andere route passend is (te denken valt aan de tussenkomst van de ombudspersoon) of indien een afhandeling in informele(re) setting meer gewenst of gepast is (zoals ook het advies van LOWI luidt). In elk geval wordt dit onderzocht in de beginfase (voorafgaand aan, ten tijde van, of direct na het indienen van een klacht bij de CWI). De kwesties die bij de vertrouwenspersoon voor klagers zijn besproken worden ook regelmatig reeds in die fase onderling en op gepaste wijze opgelost. Mogelijk zelfs zodanig dat een gevreesde toekomstige schending kon worden voorkomen – al is niet altijd te zeggen of het zonder bemiddeling tot schending zou zijn gekomen.

Het is ten minste belangrijk te bewaken dat dergelijke informele gesprekken steeds uitdrukkelijk worden geplaatst in de context dat eenieder het recht heeft om een klacht bij de CWI in te brengen. De CWI moet voor eenieder toegankelijk blijven opdat in het belang van betrokkenen, van de universiteit en van de wetenschap, desgewenst een advies wordt verstrekt over kwesties van wetenschappelijke integriteit. Het is belangrijk de balans te bewaken tussen formeel en informeel afhandelen en te voorkomen dat informele afhandeling onvoldoende bijdraagt aan institutioneel leren uit casuïstiek. Via het rapport van de vertrouwenspersoon voor klagers zal over deze casuïstiek in het vervolg, uiteraard met respect voor vertrouwelijkheid, uitgebreider worden gerapporteerd, met beschrijving van cijfers en categorieën, zodat ook het College van Bestuur kan vaststellen welke aspecten of werkwijzen binnen de UT (extra) aandacht behoeven.

b. Delen van de ontvangen klacht met beklagde

Uit casuïstiek is gebleken dat moet worden overwogen om de klachtenregeling te wijzigen op het punt van informeren van beklagde(n) direct na ontvangst van een klacht. Volgens de huidige klachtenregeling wordt na ontvangst slechts aan de beklagde medegedeeld dat een klacht is ontvangen en wordt de inhoud van de klacht en de identiteit van de klager pas gedeeld met beklagde na positieve ontvankelijkheidsbeoordeling. Dit is niet alleen onprettig voor de beklagden, die zich in een onzekere en afwachende positie blijven bevinden, maar ook onwenselijk omdat het beklagden de mogelijkheid ontnaemt om eventuele uitingen van klager(s) in de (sociale) media te kunnen signaleren (en daarvan indien gewenst melding te maken). De CWI zal onderzoeken of deze wijziging in de eerstvolgende herziening van de klachtenregeling kan worden doorgevoerd.

6. Doorlopende leerpunten of leerpunten uit eerdere jaren met een vervolg

Deze paragraaf bevat doorlopende of geactualiseerde aandachtspunten voortvloeiend uit de op de website gepubliceerde [jaarverslagen over eerdere jaren](#), voor zover de aandachtspunten niet reeds zijn verwerkt in paragraaf 3 'Werkwijze CWI'.

a. Opvolging adviezen UC-Oz 2023

Bij de vorige herziening van de klachtenregeling (2023) heeft de UC-Oz adviezen gegeven over de klachtenprocedure. Die adviezen waren niet te realiseren tijdens die herziening, dus zullen deze worden overwogen voor eerstvolgende herziening van de klachtenregeling. De adviezen luiden:

- *"Investigate whether it is necessary, appropriate and desirable to expand the scope of the UT complaints procedure to include support staff."*
- *Investigate whether it is necessary, appropriate and desirable to make the submission of a certificate of good conduct [VOG verklaring] mandatory for the appointment of committee members or confidential advisers."*

b. Vertrouwen en leerproces

De UT vertrouwt op wetenschappelijk integer gedrag van haar medewerkers. In de CWI-procedure uit dit zich in 'het vermoeden van onschuld/wetenschappelijk integer gedrag, tenzij anders wordt bewezen', overeenkomstig de Nederlandse gedragscode en de klachtenprocedure. Daarbij zal 'lering trekken' voor alle betrokkenen het primaire doel zijn: een ingediende klacht betekent niet per definitie een overtreding, schending komt in verschillende gradaties voor en niet elke schending rechtvaardigt het opleggen van sancties. Het blijft een leerproces, zoals ook de vertrouwenspersonen en de Universiteitsraad benadrukken. De CWI heeft deze uitgangspunten verwerkt in de klachtenregeling en haar werkproces. [Jaarverslag 2022]

c. Intercollegiale oplossing

De UT moedigt aan om, voordat een CWI-klachtprocedure aanvangt, afhandeling van casussen in intercollegiale setting te doen plaatsvinden, zoals ook aanvullend door het LOWI en de vertrouwenspersonen is geadviseerd. Uiteraard behoudt eenieder het recht om daadwerkelijk een klacht in te dienen. [Jaarverslag 2022]

d. Formaliteit CWI-procedure

De CWI-procedure is een formele klachtenprocedure, waarbij de taak van de CWI bestaat uit het behandelen van ontvangen klachten en het daarover geven van advies aan het College van Bestuur, zoals de Nederlandse gedragscode en de klachtenregeling dat voorschrijft. Deze rol verhoudt zich niet goed met het door de CWI vervullen van andere rollen (zoals het geven van advies op een generiek onderwerp), m.n. met het oog op het vereiste van onpartijdigheid en onafhankelijkheid. De CWI zal zich dus onthouden van het vervullen van andere (advies)rollen. [Jaarverslag 2022]

e. *Personal approach*

Ondanks het formele karakter van het proces als klachtprocedure, dient een 'personal approach' te worden nagestreefd. De CWI heeft dit verwerkt in haar werkproces. [Jaarverslag 2021, 2022]

f. *LOWI*

Het LOWI is een onafhankelijk adviesorgaan, geen hoger beroepsinstantie. Als het CvB adviezen van twee deskundige commissies heeft ontvangen (d.w.z. CWI en LOWI), dan is de inhoud van de overwegingen van beide adviezen van belang voor het eindbesluit van het College van Bestuur. Het is zeker niet zo dat het voor beklaagde gunstigste advies altijd wordt gevolgd; dan zou immers een voor beklaagde zeer gunstig CWI-advies voor klager de gang naar het LOWI overbodig maken. Adviezen worden steeds inhoudelijk gewogen. [Jaarverslag 2022]

g. *Schending vertrouwelijkheid*

Ten aanzien van de mogelijkheid om een klacht in behandeling te nemen die eerder in de publiciteit ter sprake is gebracht, kan worden geconcludeerd dat de regel van de vertrouwelijkheid uit de klachtenregeling pas geldt als een CWI-procedure is gestart – met inbegrip van de klacht zelf. Als een partij zich over de klacht of gedurende de procedure van de behandeling van de klacht in de media uit, dan kan dit de behandeling zodanig belasten dat de CWI moet besluiten dat de behandeling niet kan worden voortgezet. Omdat de wederpartij nog steeds belang kan hebben bij voortzetting, moet een dergelijk vergaand besluit niet te snel worden genomen. De CWI neemt dit in haar afweging mee. [Jaarverslag 2022]

h. *Promovendi*

Signalen met betrekking tot de meer kwetsbare positie van promovendi maken de CWI extra sensitief in geval van eventuele toekomstige klachten. Het belang van de Graduate School wordt benoemd. Ook in jaarverslag 23-24 is benadrukt dat, gezien de hiërarchische/ondergeschikte positie van de promovendus, het belangrijk is dat de promovendus voldoende wordt ondersteund. Er bestaat een verplichte cursus Wetenschappelijke Integriteit voor externe promovendi. Er wordt onderzocht of in de verplichte cursus Wetenschappelijke Integriteit voor externe promovendi ook de CWI met bijbehorende procedure voldoende wordt benoemd. [Jaarverslag 2022 en 23-24]

i. *Investeren in (na)zorg*

In elke klachtenprocedure kunnen betrokken partijen emotioneel geraakt worden. Als verbeterpunt zijn de stappen voor nazorg in het proces van afhandeling van een CWI-klacht expliciet besproken in het CvB. Onderdeel daarvan is dat de rector met de partijen in gesprek gaat nadat het CvB een besluit heeft genomen. Deze vorm van nazorg wordt bij betrokkenen als positief ervaren en wordt gecontinueerd. Nazorg in de breedste zin van het woord (door CvB, vertrouwenspersonen of HR) blijft in ieder geval in het kader van wetenschappelijke integriteit een doorlopend aandachtspunt en is onderwerp van gesprek in bijvoorbeeld UT-brede bijeenkomsten zoals die voor 'functionarissen hulpstructuur'. [Jaarverslag 2021]

j. *Aanstellen extra vertrouwenspersonen WI*

Vertrouwenspersonen zijn uitermate belangrijk en worden gewaardeerd in het CWI-proces. Het CvB en de CWI spannen zich in om extra (interne en mogelijk externe) vertrouwenspersonen aan te stellen. [Jaarverslag 2021]

k. *Transparantie en website*

Om transparantie naar de UT-community te bevorderen wordt, mede op advies van de Universiteitsraad, de [CWI-website](#) doorlopend geactualiseerd met o.a. casuïstiek en leerpunten uit het jaarverslag. [Jaarverslag 2022]

l. Aandacht voor doorlooptijden

Doorlopend wordt onderzocht of de doorlooptijden zoals vermeld in de klachtenregeling uitvoerbaar zijn en of voldoende duidelijk is wat mogelijke redenen zijn voor uitloop (zoals: een hoorzitting, een extra onderzoek of een LOWI-procedure). [Jaarverslag 2021]

m. Mediabeleid

Klachten worden geanonimiseerd op de UNL-website en de website van de UT geplaatst. Communicatie naar buiten de UT over klachten verloopt via de woordvoerder van het CvB. Berichtgevingen, in welke zin of op welke manier dan ook, moeten worden afgewogen per klacht, rekening houdend met de aard en gevoeligheid van de zaak. Onderdeel hiervan is een afstemming tussen CWI (voorzitter en/of secretaris) en woordvoerder CvB. Er zal zorgvuldig omgegaan moeten worden met delen van informatie over de inhoud van de klacht. In landelijk verband (CWI-bijeenkomsten, rectorenoverleg) wordt casuïstiek geanonimiseerd en vertrouwelijk besproken voor de bewustwording en het leerproces. De CWI-website heeft op basis hiervan een actualisatie ondergaan. [Jaarverslag 2021]

n. Klachtenregeling

De klachtenregeling wordt waar nodig op in jaarverslagen genoemde punten gewijzigd.